

PROCHÁZKY PRAHOU

Káry Hášové

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Klára Hášová

PROCHÁZKY PRAHOU KLÁRY HÁŠOVÉ

ed. David Černý

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401

jako svou 9343. publikaci

Odpovědná redaktorka Alice Zavadilová

Obálka Ondřej Mikulecký

Sazba a grafická úprava Ondřej Mikulecký

Jazyková korektura Pavlína Zelníčková

Počet stran 224

První vydání, Praha 2024

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a. s., 2024

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2024

ISBN 978-80-271-7417-1 (pdf)

ISBN 978-80-271-5344-2 (print)

PROCHÁZKY
PRAHOU

Klára Hášová

OBSAH

PRAHA ZE ZLATA 7

PRAŽSKÝ HRAD 11

- 1 Daliborka – skřípce naučil Dalibora housti 13
- 2 Býčí schodiště a Jižní zahrady 17
- 3 Rudolfínská Praha – císařské výstřednosti 21
- 4 Hrobka sv. Jana Nepomuckého – největší kus stříbra u nás 25
- 5 Okolo katedrály – prohlídka hodin a pivo jako křen 29
- 6 Hradní stráž – radost pohledět 33
- 7 Žiži – od knížecího stolce po nejkrásnější katedrálu 37

HRADČANY 41

- 1 Jan Lucemburský – udatný rytíř, král cizinec 43
- 2 Loretánská zvonohra – světový unikát 47
- 3 Domeček pro panenky – Nový Svět 51
- 4 Strahovská knihovna – dva sály a kabinet kuriozit 55
- 5 Vinice sv. Václava a Richterova vila s vínem plným slunce 59
- 6 Jelení příkop – lehnout si na deku u zurčící Brusnice 63
- 7 Letohrádek královny Anny a Míčovna v Královské zahradě 67

MALÁ STRANA 71

- 1 Krannerovo schodiště – už žádné žebříky 73
- 2 Kampa – na návštěvě u pana Wericha 77
- 3 Dům U Tří pštrosů pro zhýčkanou pražskou dámu 81
- 4 V Nerudově ulici – U Medvěda, U Lišky a U Dvou slunců 85
- 5 Jánský vršek – Santiniho hrob 91
- 6 Lanovka na Petřín 93
- 7 Pražské Jezulátko – kostel Panny Marie Vítězné 97

STARÉ MĚSTO	101
1 Dům U Černé Matky Boží – kubistický skvost	103
2 Stavovské divadlo, kde Pražané Mozartovi rozuměli	107
3 Ungelt – první celnice a brána do měst	111
4 Prampouchy nejsou rampouchy	115
5 Dům U Zlaté studně – utopená služebná čeká na vysvobození.....	119
6 Kočičí hlavy a dlažba – viniční sloup na původních kostkách.....	123
7 U Pinkasů – příběh zazděného krejcaru a šenkýřky	127
PO NÁBŘEŽÍ.....	131
1 Tančící dům – rozvlákněné nábreží	133
2 Ostrovy – jak ztroskotat v Praze.....	137
3 Šitkovská věž: jako by se chtěla vyhnout dělovým koulím	141
4 Karlův most – do dutých pilířů za Čtyřlístkem	145
5 Nábreží našich velikánů	149
6 Od mlýnského kola po park Cihelná	153
7 Vltava pod pražskými mosty	157
PRAŽSKÉ VĚŽE	161
1 Prašná brána a stomilionová mince	163
2 Jindřišská věž – nejvyšší volně stojící zvonice v Praze.....	167
3 Novoměstská radniční věž – Lokýtek	171
4 Tajemství Staroměstské věže a radnice	175
5 Staroměstská mostecká – vodárna a Bellevue	179
6 Malostranské mostecké věže – záhadný reliéf	183
7 Petřínská rozhledna	187
VYŠEHRADEK.....	191
1 Šemík: Pane, můj pane, drž se!	193
2 Rotunda sv. Martina, kterého prozradilo kejhání	197
3 Vyšehradský hřbitov a Slavín s českými velikány.....	201
4 Čertovy kameny – na Vyšehradě to s čerty šilo.....	205
5 Bazilika sv. Petra a Pavla – Dešťová madona	209
6 Vyšehradská skála a tunel – poklad.....	213
7 Vyhledky vyšehradské.....	217
O MNĚ	221

PRAHA ZE ZLATA

Praha je opravdu ze zlata! Ujistím se o tom pokaždé, když se soumrak mění v tmu, světla lamp se začínají postupně rozsvěcet a naše kráska rozvlíní večerní róbu ze sametové modři a zlatých hvězd. Má zlaté srdce, široké jako koryto Vltavy, má zlaté ruce, kterými vás obejmeme a už nikdy nepustí. Sudička jí jistojistě přisoudila být městem štěstěny, protože se jí daří od kolíčky až po dnešní zlaté časy. Praha se začala třpytit už za vlády Karla IV., který nechal pozlatit věže Pražského hradu, aby zářily do dáli. A také domy a paláce se prý zlatavě blyštěly, to proto, že byl do omítky přidáván písek z Vltavy, ve kterém se ve slunečním světle odrážely zlatavé třpytky. Ale kdoví. I můj oblíbený císař Rudolf II. má prsty v oslovení „zlatá Praha“. Jeho vášní byla alchymie a touha získat díky ní kov nejcennější. Do Prahy se proto v čase jeho panování alchymisté jen hrnuli. Ve svých dílnách vařili lektvary a namáčeli do nich kamení ve snaze Rudolfa zasypat zlatými valouny. Nic z toho se nekonalo, ale přívzisko zlatá už díky nim Praze zůstalo. A že je to pojmenování tuze pěkné, neuniklo ani současníkům. *Zlatá Praha* býval český časopis vydávaný v letech 1864–1929. Zlatá Praha je i slavný mezinárodní televizní

festival, který pořádá Česká televize už od roku 1964 a je tak nejstarším TV festivalem v Evropě. Kdybyste raději rozhlas, můžete si poslechnout rádio Zlatá Praha. Skladatel František Kmoch složil na konci 19. století pochod s názvem... uhodnete? Jak jinak než Zlatá Praha. Poslechla jsem si ho a klidně si umím představit, jak v jeho rytmu mašíruje slavnostní vojenský průvod po kočičích hlavách. Na luxusní večeři si můžete zajít do restaurace Zlatá Praha v legendárním a nově zrekonstruovaném hotelu Intercontinental. Ten stojí v Pařížské ulici, kde se to za výlohami též zlatem blyští a bez zlaté karty se tu neobejdete. Ať už se vám líbí nejvíc Praha stověžatá, matka měst, srdce Evropy, duše Česka..., vždycky bude naše a nejkrásnější. Miluju její laskavost, noblesu a vlídnost. Vždycky mě potěší a pohladí po duši. Nepřestává mě udivovat, jak má všechno v Praze svůj důvod a význam. Jak úžasně magickou atmosféru má, jak silnou energii vyzařuje, jak přitahuje. Opředená mnoha legendami a mýty. Genius loci jí prostupuje od hlavy až k patě. Atmosféra místa, kterou cítíte všude kolem sebe. Kdy se čas zastaví a vy jen vnímáte ten neopakovatelný pocit z tajemna kolem vás. Inspiruje a nikdy nevyčerpá nápady, kterými vás okouzlí. Jak řekl Franz Kafka: „Praha je jako kniha, kterou člověk nikdy nedočte.“ Já vás teď zvu na stránky mé knihy, ve které vás provedu svými oblíbenými místy. Dozvíte se, jak důležité jsou prampouchy, kde se blyští největší kus stříbra u nás, proč si lidé dávali do štítů domů znamení, bez obav se mnou ztroskotáte na pražských ostrovech nebo vás zavedu na Kampu do vily, kde žil Jan Werich.

Projedete se lanovkou na Petřín, dozvíte se, ve kterém domě se po chodbách plouží utopená služebná a čeká na vysvození, a poradím vám, kde na Vyšehradě hledat poklad. Na pivo se mnou zajdete k Pinkasům, kde našli zazděný krejcar a možná i šenkýřku.

Krásné čtení a procházení.

Klára Hášová

PRAŽSKÝ HRAD

- 1** Daliborka
- 2a** Býčí schodiště
- 2b** Jižní zahrady
- 3a** Španělský sál
- 3b** Lví dvůr
- 4** Hrobka sv. Jana Nepomuckého
- 5a** Vikárka
- 5b** Hodinový stroj katedrály
- 6** Hradní stráž
- 7** Knížecí stolec Žiži

Severovýchodní cíp Pražského hradu uzavírá kulatá věž Daliborka, která bývala žalářem

1

Daliborka – skřípec naučil Dalibora housti

Na konci Zlaté uličky na Pražském hradě 🏰 najdete mohutnou kulatou věž s červenou střechou jménem Daliborka. 🌟 Její 2 metry tlusté zdi sahají až hluboko na dno Jeleního příkopu 🦌 a asi by mohly vyprávět.

Daliborka, postavená roku 1496 architektem a kameníkem Benediktem Riedem, sloužila totiž nejen jako obranná věž, ✂ ale hlavně jako krutý žalář. 🚪 Záhy přivítala svého nejslavnějšího vězně, rytíře Dalibora z Kozojed, po kterém je i pojmenována. Byl tu roku 1498 uvězněn za podporu nevolnického povstání ⚔ a skrývání vzbouřenců na svém panství. Neunikl meči katovu 🗡 a 13. března 1498 mu popravčí hlavu sfal. Ve sklepení tu jsou čtyři kobky 🚪 a v podlaze se dochoval i kruhový otvor do hladomorny, 🦴 kam byli provinilci spouštěni pomocí kladky. 😞 Pod hladomornou je ještě jedno patro, které se používalo jako další vězení. Čím větší provinění, tím nižší a zatuchlejší patro věžeň

vyfasoval. 🦷 Podle pověsti se zubožený a hladovějící Dalibor naučil ve své cele hrát na housle. Líbezná hudba byla prý slyšet po celém hradě 🏰 a lákala k sobě kolemjdoucí. 🎵 Vynalézavý Dalibor z malého okýnka spouštěl mošnu a lidé mu ji plnili skromným jídlem, 🍗 aby netrpěl hladu, ba dokonce nezemřel... Ted' vás asi zklamou. 🙄 Tak romantické to zdaleka nebylo. Podle jiné legendy se totiž „housle“ přezdívalo úplně jinému nástroji, a to mučicímu. 🎻 Na skřípec opatřený provazy – strunami – byl vězeň napínán k prasknutí. 😞 To Daliborův pronikavý nářek vábil zvědavý lid pod okna mučírny. Žádná nouze, nýbrž bolest tak nejspíš naučila Dalibora housti. 🎸 Pověst posloužila skladateli Bedřichu Smetanovi jako předloha ke slavné opeře Dalibor, jejíž premiéra byla uvedena 16. května 1868 v Novoměstském divadle u příležitosti položení základního kamene Národního divadla. 🎵 Dalším, kdo zažil studené zdi Daliborky zevnitř, byl známý mecenáš umění hrabě František Antonín Sporck, 🌹 velký podporovatel sochaře Matyáše Bernarda Brauna. Šlechtic tu byl vězněn patnáct týdnů pro neplacení dluhů. 💰 Jako vězení sloužila Daliborka do roku 1781, kdy ji schválil požár. 🔥 Z původních sedmi pater byla o dvě snížena a zločinci si mohli odychnout. 😓 Dnes je Daliborka přístupná veřejnosti a můžete se tu pokochat expozicí práva útrpného a v duchu děkovat, že od něj bylo upuštěno. 😊

Katedrála svatého Víta, Václava a Vojtěcha završuje pražské panoráma, které obdivuje celý svět

Jižní zahrady Pražského hradu upravoval ve 20. letech 20. století slovinský architekt Josip Plečnik pro prezidenta T. G. Masaryka

2

Býčí schodiště a Jižní zahrady

Jižní zahrady Pražského hradu. 🌸 Tady to mám tak ráda! 🥰
Můžete se tu posadit na lavičku a přejíždět očima po Praze od nevidím do nevidím.

Do úzké zahrady Na Valech, která podpírá Pražský hrad po celé jeho jižní délce, vejdete přímo od vrcholu Starých zámečkových schodů nebo pak z III. nádvoří Pražského hradu po Býčím schodišti. 🌿 Tu druhou možnost všemi deseti doporučuji já. 👍
Vždycky úplně nahlas vydechnu údivem a překvapením, když po něm sestupuji dolů do Jižních zahrad. Jeho vstup je nenápadný, skoro až k přehlédnutí. Malá zelená mosazná stříška v rohu nádvoří, kterou podpírají dva býci na sloupech. Podle nich dostalo schodiště své jméno. 🐮 Tak mějte oči otevřené, ať ho neminete. 👁️ Mezi lety 1929 a 1931 ho navrhl a postavil Josip Plečnik, vrchní hradní architekt T. G. Masaryka. Schodiště vás ohromí svou střídmostí, ale zároveň zvláštní pompézností.

Je obloženo hladkou elegantní béžovou kopaninskou opukou, uprostřed se tyčí sloupy z broušeného černého prachatického doritu a samotné schody jsou z šedé mrákotínské žuly. Taková přehlídka kamenů... každý jiný, a přesto to nějak dohromady ladí a funguje. Když se vymotáte schodištěm až na neskutečnou vyhlídku, kde si odpočinete na lavičce, vydáte se po chodníčku, podél kterého se z obou stran zelená tráva, stromy a voní květiny. Pak dojdete až do Rajske zahrady, která je hned vedle. V obou je to opravdu jako v takovém malém soukromém ráji nad Prahou. Obě zahrady navrhl (kdo jiný než) Josip Plečnik. Zahrada Na Valech byla dost zpuštěná. Dlouhá zeď, pár prázdných obranných bašt, polorozpadlá kašna, zchátralý domeček zahradníka a památník, který připomínal místo, kam dopadli v roce 1618 královští místodržící Slavata a Bořita a jejich sekretář Fabricius, když je rozbourěný lid vyhodil z oken Pražského hradu při defenestraci. Traduje se, že dopadli na kupu hnoje a odpadků nahromaděných pod hradbami a sjeli po nich pěkně do údolí, takže se jim nic moc vážného nestalo.

To v Rajske zahradě na koberci zeleného trávníku najdete obří kruhovou levitující mísu z mrákotínské žuly, u níž si budete v duchu klást otázku, jestli se sem vlastně hodí, nebo ne. Obzvláště když má symbolizovat ženské lůno. Taky tu můžete z výšky hradební zdi nahlédnout na Zámecké schody. Detektivové mohou zkusit vypátrat malá nenápadná dvířka – soukromý prezidentský vstup do zahrad. Jsou zdobené symboly Česka a Slovenska: lvem a blesky. Jo, to musel být požitek, takhle si v neděli po ránu sám vyběhnout v pruhovaném

pyžamu s kafem ☕ v ruce do ztichlých zahrad a pozdravit se s pražskými střechami.

Zahrady i Býčí schodiště jsou bohužel přes zimu zavřené. Jakmile však v dubnu zavoní první kvítky keřů, můžete se přijít pokochat krásným výhledem na Prahu, 💖 ale také obdivovat svérázný Plečnikův rukopis, jímž se na Pražském hradě podepsal ve svých dílech.

V Rajské zahradě je obří mísa z mrákotínské žuly. Z dálky působí, jako by levitovala nad terénem

Když se Rudolf II. rozhodl v roce 1583 usídlit v Praze, město se proměnilo k nepoznání